

Љубомир Д. ФРЧКОСКИ

W

*I li rabot et e
kako lu/e
i li umret e!*

W

FR^KOVCI

КАКО ПОНАТАКА?

Досегашната динамика на европското интегрирање, според некои од најреферентните автори во областа, се базира на искуство на длабок пораз и непријателство кое претходеше и потоа некаква подразбрана агностичка премиса. Таа претпоставува да не се отвораат битните вредности прашања на европските разлики (кои беа толку уништувачки), туку да се бутка интеграцијата на подрабрани вредности и посакувани цели. Дополнително, кога ќе се постигне еден завиден степен на интегрирање, тогаш можеби можат да се подотворат некои од разликите, но сега на друго ниво, далеку помалку конфликтно од првичното. Третата "претпоставка" на ЕУ-интегрирањето е помошта и конститутивната улога на САД во неговата успешност.

Токму поради сопствената успешност во овие педесетина години, идејата на ЕУ-интеграцијата доби вртлив момент и некаква идеолошка димензија кон концептот на Голема Европа. Во основа, една реторичка француска идеја, пред сè, која во логика на реалистичката теорија на меѓународните односи, доби придвижување кон судир со геостратешката позиција на САД, облици на "непринципиелно коализирање" со Кина, Русија и отворени конфронтации за политиката на Блискиот Исток? Стратешката коалиција со Американците ја втемели и демократизира Европа, конечно вртејќи ја кон мирен и развоен курс. Тоа сојузничтво е клучен светски фактор на развој и демократизација и е суштествено важен не само за Европа туку за сите земји во развој.

НЕУСПЕХОТ ДА ЈА РАЗРЕШИ КРИЗАТА НА РАСПАЃАЊЕТО НА ЈУГОСЛАВИЈА, КАКО ЕВРОПСКО ПРАШАЊЕ, ЕУ

ЈА СООЧИ БОЛНО СО СВОИТЕ СЛАБОСТИ И ПОДЕЛБА ПОД ПОВРШИНАТА НА УСПЕШНАТА ИНТЕГРАЦИЈА. ЕВРОПА НЕ ТРЕБА ДА БИДЕ "ОСТАВЕНА САМА". ПРЕРИЗИЧНО И ПРЕСКАПО Е ТОА НЕЈЗИНО "ЈУНАЧЕЊЕ". Меѓународната политика е сè уште суштествена комбинација на моќ и интереси, за да така плуралистичен субјект како ЕУ може безконфликтно и воедначено да издигне сопствени, самостојни и конфронтирачки интереси и акција. Денес дури и Проксима, во Македонија (единствена европска акција), логистички не може да се изведе без скоро целосна поддршка од САД, НАТО. Денес оперативно во светските рамки воено-полициски акции независно во било која точка на светот можат да изведат само САД и делумно Велика Британија.

НА ВНАТРЕШЕН ПЛАН ЕУ ЈА ЗАБОРАВИ ПОЗИЦИЈАТА ОД КОЈА ТРГНА ВО ИНТЕГРИРАЊЕТО. ТОА БЕШЕ ПО-

ЗИЦИЈА НА ПОРАЗЕНА И РАЗОРЕНА ЕВРОПА. ЕВРОПА КОЈА ГО НАПРАВИ АУШВИЦ! Интеграцијата беше план војната и омразата, антисемитизмот да не се повтори никогаш повеќе. Тоа Европа не го направи сама! Нејзиниот успех е положен на атланското партнерство и на жртвите и улогата на САД да ослободат значаен дел од истата таа Европа. Но, што е уште поважно економското заздравување и развојот ЕУ ја должи на "релаксација" на безбедносните трошоци и фокусирање на сите сили кон економијата и социјалата. Државите на благосостојба во Европа се долг на таа релаксација. Нивната криза во 80-тите покажа дека дури и во така релаксирана безбедносна ситуација таквата социјална протективност современа држава не може да си дозволи. Шведска е пример за ретерирање од држава на благосостојба кон позиции на неолиберална економија.

ВО ЕУ СО ПЛАНОТ НА ПРОШИРУВАЊЕТО, КАКО РЕВОЛУЦИОНЕРНА ИДЕЈА ЗА КОНЕЧНА СТАБИЛИЗАЦИЈА НА ЕВРОПА, СЕ ОТВОРИ И ТАЈНА ДЕБАТА ЗА Т.Н. CORE EUROPE ИЛИ ПОТЕСНА ОСКА НА ЕВРОПА? Имено, силните разлики и покрај заедничката реторика на старите и новите членки на Унијата отвори лош дух на потајна поделба на кругови на земји во самата ЕУ. Од друга страна, плурализмот кој го спомнав наместо да се признае и отвори дебата што и како со него, помалку насилно се подведе под императивот на ново единство или едно политичко тело на Европа, или политичко продлабочување на ЕУ, вramerено во донесување на новиот европски Устав. Имено, плурализацијата сакаше насилно да се подведе под старите шеми на неформална доминација и носење на одлуките во ЕУ.

Овој процес можеше да биде и успешен од резултатот прочитуван во последниов пад на Уставот, ако во меѓувреме не се случеше период на социјална и економска криза, поврзана со енормно зголемување на културната плуралност внатре во европските земји со имиграцијата. Ова создаде ксенофобично чувство дури и кај најтолерантните нации во ЕУ, Холанѓаните и Данците, да не зборуваме за т.н. middle Europe. **КОНФЛИКТНОСТА НА ПРАШАЊАТА НА ИМИГРАЦИЈАТА, КОИ СТАНАА ОС-**

НОВНИ ИЗБОРНИ ТЕМИ ВО ПОВЕЌЕТО ЗЕМЈИ, ЈА ПОКРИВАА СУШТИНСКАТА ДЕБАТА ЗА КРИЗАТА ВО СТАГНАНТАТА ЕКОНОМИЈА НА ЕУ. ТАА РЕЗУЛТИРАШЕ ВО ПРЕТВОРАЊЕ НА ЕВРОПА ВО ЗОНА НА НИЗОК РАСТ, ВИСОКА НЕВРАБОТЕНОСТ, СИЛНА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА БЕЗ ОСНОВА, ЕНОРМНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОТЕКЦИОНИЗАМ, СЛАБА КОНКУРЕНТНОСТ И ЗОНА НА ТЕХНОЛОШКА ЗАВИСНОСТ И ЗАОСТАНУВАЊЕ.

Сега Европа е поделена меѓу економиите кои се обидуваа да се модернизираат на неолиберални основи (В.Британија, Холандија, Шведска, Ирска, Норвешка и сл. т.н. северноевропска аркада); земји кои се борат(?) својот комоден социјален модел да го задржат претворајќи го во политичка програма (Франција, Германија, Грција, Белгија и сл.); земји кои лутаат или се во економски бум (Италија, Шпанија) и земји кои се обидуваат да се "европеизираат" и вклопат (земјите од југоисточна Европа, нови членки на Унијата).

ПО ПАДОТ НА УСТАВОТ, НАЈСИЛНАТА И НАЈСУЕТНАТА ГРУПА ПРЕДВОДЕНА ОД ФРАНЦИЈА, ГЕРМАНИЈА И БЕЛГИЈА, Е БЕЗ ЗДИВ. СО ТОЈ АКТ ЕВРОПА ДОБИВА ПОВТОРНО НОВА ШАНСА ЗА РЕФОРМА. Неолибералната група земји предводена од Британија има шанса да го предводи концептот на реформи кон: реструктурирање на сто-

панствата кон поголема конкуритивност и т.н. офшор работење (кое подразбира разбивање на протекционизмот на индустријата и банките и пренесување на работата и капиталот во делови од светот каде условите се најповолни); сечење на заштитите на земјоделството и пренасочување на парите во истражување, технолошки развој и образование; обид за сериозни реформи во здравството и социјалата; продолжување на проширувањето и плурализирањето на Европа со прием и на Турција, без страв дека се работи за дисфункција или страв за разбивање на "едното европско тело"; стабилизирање на односите со САД за сериозни реформи во курсот, во глобалната светска економија и политика.

Европа нормално и поприфатливо низ овој концепт за нејзин развој ќе се задржи како политичка заедница на различни модели на демократија, со релативно голема културна плурализација и од внатре и меѓу државите и со сложен мандарински систем на доаѓање до заедничките одлуки на целината, кои во таков случај се израз на матурирани, развиени заеднички инстинкти. **ДРЖАВАТА ВО ТАКВА ЕВРОПА ПОВТОРНО ЈА ОБНОВУВА СВОЈАТА УЛОГА. СЕ ПОДЗАПИРА ЕУФОРИЧНАТА "ГЛОБАЛИЗАЦИЈА" И ТАА ДОЗВОЛУВА ДА СЕ ОДВИВА ПОИНТЕНЗИВНО ВО ЕКОНОМИЈАТА.**

Идеолошки или теоретски имаме од кон зголемена економска мобилност и отвореност, истовремено со повратна врска на центрите на политичка моќ назад кон државите и нивните парламентарни демократии. Ова е меѓуфаза на повторно поврзување на политичката одговорност со моќта. Обид за балансирање на она што се нарекува досегашен европски демократски дефицит, кој ја дестабилизира европската интеграција.

Македонија може, ако е паметна, да научи две важни работи од овој процес: дека е важно реформите да ги изведе **"ЕДНАШ НО ВРЕДНАШ"**, имено вистински неолиберална економија секаде каде што е можна, без отстапки и социјални компромиси (кои потоа не можат да се повлечат и ја гушат економијата); и дека политичката одговорност на државата и политичките елити на власт се од клучна тежина. **НЕ МОЖЕ ДА СЕ СКРИЕ ЗАД "ОДЛУКИТЕ НА ЕУ" БИДЕЈЌИ ИМА ПРОСТОР НА НАША И САМО НАША ОДЛУКА КОЈА МОРА ДА СЕ ДОНЕСЕ. ИСТО ТАКА, НАШАТА ПОЗИЦИЈА СЕ ПОТВРДУВА КАКО КОРЕКТНА, ИМЕНО ДА ГИ РАЗВИВАМЕ И ПРОДЛАБОЧУВАМЕ ОДНОСИТЕ СО НАШИОТ "СТРАТЕШКИ ПАРТНЕР" САД ВО КОНТЕКСТ НА ОДНОСИТЕ СО ЕУ.**

